

USVOJENI TEKSTOVI

P9_TA(2023)0284

Izvešće Komisije o Bosni i Hercegovini za 2022.

Rezolucija Europskog parlamenta od 12. srpnja 2023. o izvješću Komisije o Bosni i Hercegovini za 2022. (2022/2200(INI))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Bosne i Hercegovine, s druge strane¹,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/1529 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. rujna 2021. o uspostavi Instrumenta prepristupne pomoći (IPA III)²,
- uzimajući u obzir ishode prve i druge sjednice Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje između EU-a i Bosne i Hercegovine održane 5. i 6. studenoga 2015. odnosno 17. lipnja 2021.,
- uzimajući u obzir zahtjev Bosne i Hercegovine za članstvo u EU-u podnesen 15. veljače 2016.,
- uzimajući u obzir izjave sa sastanaka na vrhu EU-a i zapadnog Balkana od 17. svibnja 2018. u Sofiji, od 6. svibnja 2020. u Zagrebu, od 6. listopada 2021. u Brdu kod Kranja i od 6. prosinca 2022. u Tirani,
- uzimajući u obzir sastanak na vrhu održan u Sofiji 10. studenoga 2020., uključujući Izjavu o zajedničkom regionalnom tržištu i Izjavu o zelenom programu za zapadni Balkan,
- uzimajući u obzir ishod devetog sastanka na vrhu Berlinskog procesa održanog 3. studenoga 2022.,
- uzimajući u obzir Odluku Vijeća (EU) 2021/1923 od 4. studenoga 2021. o mjeri pomoći u okviru Europskog instrumenta mirovne pomoći za potporu izgradnji kapaciteta Oružanih snaga Bosne i Hercegovine³,

¹ SL L 164, 30.6.2015., str. 2.

² SL L 330, 20.9.2021., str. 1.

³ SL L 391, 5.11.2021., str. 45.

- uzimajući u obzir Odluku Vijeća (EU) 2022/2353 od 1. prosinca 2022. o mjeri pomoći u okviru Europskog instrumenta mirovne pomoći za jačanje kapacitetâ Oružanih snaga Bosne i Hercegovine¹,
- uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 24. i 25. ožujka 2022.,
- uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 23. i 24. lipnja 2022. o Ukrajini, zapadnom Balkanu, zahtjevima Ukrajine, Republike Moldove i Gruzije za članstvo u EU-u i vanjskim odnosima,
- uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 15. prosinca 2022. kojima se Bosni i Hercegovini dodjeljuje status zemlje kandidatkinje za članstvo u EU-u,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 29. svibnja 2019. naslovljenu „Mišljenje Komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Europskoj uniji” (COM(2019)0261) i priloženo analitičko izvješće (SWD(2019)0222),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 5. veljače 2020. naslovljenu „Unapređenje pristupnog procesa – Vjerodostojna perspektiva EU-a za zapadni Balkan” (COM(2020)0057),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 29. travnja 2020. naslovljenu „Potpora zapadnom Balkanu u borbi protiv bolesti COVID-19 i za oporavak nakon pandemije – Doprinos Komisije uoči sastanka čelnika EU-a i zapadnog Balkana 6. svibnja 2020.” (COM(2020)0315),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 6. listopada 2020. naslovljenu „Gospodarski i investicijski plan za zapadni Balkan” (COM(2020)0641),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 12. listopada 2022. naslovljenu „Komunikacija o politici proširenja EU-a za 2022.” (COM(2022)0528),
- uzimajući u obzir radni dokument službi Komisije od 12. listopada 2022. naslovljen „Izvješće o Bosni i Hercegovini za 2022.” (SWD(2022)0336),
- uzimajući u obzir Komunikaciju Komisije od 14. travnja 2021. o Strategiji EU-a za suzbijanje organiziranog kriminala za razdoblje 2021. – 2025. (COM(2021)0170),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 7. listopada 2020. naslovljenu „Unija jednakosti: strateški okvir EU-a za jednakost, uključivanje i sudjelovanje Roma” (COM(2020)0620),
- uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o pravima osoba s invaliditetom,
- uzimajući u obzir Konvenciju UN-a o pravima djeteta,
- uzimajući u obzir Konvenciju o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica, usvojenu 25. veljače 1991.,

¹ SL L 311, 2.12.2022., str. 149.

- uzimajući u obzir Konvenciju UNESCO-a od 20. listopada 2005. o zaštiti i promicanju raznolikosti kulturnih izričaja,
- uzimajući u obzir Konvenciju UNESCO-a od 17. listopada 2003. o zaštiti nematerijalne kulturne baštine,
- uzimajući u obzir Strateški kompas za sigurnost i obranu koji je Vijeće odobrilo 21. ožujka 2022.,
- uzimajući u obzir tematsko izvješće br. 01/2022 Europskog revizorskog suda od 10. siječnja 2022. naslovljeno „Potpora EU-a vladavini prava na zapadnom Balkanu: unatoč nastojanjima temeljni problemi ostaju neriješeni” i tematsko izvješće Europskog revizorskog suda br. 09/2021 od 3. lipnja 2021. naslovljeno „Dezinformacije koje utječu na EU: poduzeti su određeni koraci, ali problem nije riješen”,
- uzimajući u obzir stručno izvješće od 5. prosinca 2019. o pitanjima vladavine prava u Bosni i Hercegovini,
- uzimajući u obzir mišljenje Venecijanske komisije od 11. ožujka 2005. o ustavnoj situaciji u Bosni i Hercegovini i ovlastima visokog predstavnika te njezine naknadne preporuke u vezi s ustavnim pitanjima u Bosni i Hercegovini,
- uzimajući u obzir zbirku mišljenja i izvješća Venecijanske komisije od 14. prosinca 2020. o stabilnosti izbornog zakona,
- uzimajući u obzir mjerodavne presude Europskog suda za ljudska prava u korist tužitelja, uključujući predmete Azre Zornić¹ te Derve Sejdića i Jakoba Fincija², među ostalima,
- uzimajući u obzir Mostarski sporazum o održavanju izbora u Mostaru, koji je potpisan 17. lipnja 2020.,
- uzimajući u obzir politički dogovor od 12. lipnja 2022. o načelima za osiguravanje funkcionalne Bosne i Hercegovine koja napreduje na europskom putu,
- uzimajući u obzir indeks organizacije Transparency International o percepciji korupcije za 2022., prema kojemu BiH zauzima 110. mjesto među 180 zemalja,
- uzimajući u obzir 62. izvješće visokog predstavnika za provedbu mirovnog sporazuma o Bosni i Hercegovini od 2. studenoga 2022. upućeno glavnom tajniku Ujedinjenih naroda, kao i prethodna izvješća,
- uzimajući u obzir Rezoluciju Vijeća sigurnosti UN-a 2658 (2022) od 2. studenoga 2022., kojom se mandat snaga EU-a u Bosni i Hercegovini (EUFOR) produljuje do 2. studenoga 2023.,
- uzimajući u obzir sastanak Sjevernoatlantskog vijeća u Madridu od 29. lipnja 2022. i izjavu sa sastanka na vrhu NATO-a u Madridu,

¹ Presuda od 15. srpnja 2014.

² Presuda od 22. prosinca 2009.

- uzimajući u obzir sastanak ministara obrane NATO-a od 14. i 15. veljače 2023.,
 - uzimajući u obzir Daytonski mirovni sporazum, kojim se utvrđuje mandat misije Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OEES) u Bosni i Hercegovini,
 - uzimajući u obzir Ustav Bosne i Hercegovine, u kojem se navodi da u državi postoje tri službena jezika, kao i ustave entiteta Federacije Bosne i Hercegovine te Republike Srpske,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 9. srpnja 2015. o obilježavanju sjećanja na Srebrenicu¹,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. prosinca 2015. o 20. godišnjici Daytonskog mirovnog sporazuma²,
 - uzimajući u obzir svoju preporuku od 19. lipnja 2020. Vijeću, Komisiji i potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku o zapadnom Balkanu, nakon sastanka na vrhu 2020.³,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. prosinca 2021. o suradnji u borbi protiv organiziranog kriminala na zapadnom Balkanu⁴,
 - uzimajući u obzir svoju Preporuku Vijeću i potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku od 8. lipnja 2022. o vanjskoj, sigurnosnoj i obrambenoj politici EU-a nakon ruske ratne agresije na Ukrajinu⁵,
 - uzimajući u obzir svoju Preporuku Vijeću, Komisiji i potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku o novoj strategiji EU-a za proširenje, usvojenu 23. studenoga 2022.⁶,
 - uzimajući u obzir svoje prethodne rezolucije o Bosni i Hercegovini,
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za vanjske poslove (A9-0229/2023),
- A. budući da je proširenje najučinkovitiji instrument vanjske politike EU-a, jedna od najuspješnijih politika Unije i geostrateško ulaganje u dugoročni mir, demokraciju, prosperitet te stabilnost i sigurnost cijelog kontinenta; budući da se politikom proširenja potiče promicanje temeljnih vrijednosti EU-a;
- B. budući da EU mora ispuniti svoja obećanja te da politički čelnici u zemljama kandidatkinjama moraju pokazati istinsku političku volju u pogledu procesa reformi; budući da je zbog opetovanih odgađanja u pristupnom procesu i nedostatka istinske

¹ SL C 265, 11.8.2017., str. 142.

² SL C 399, 24.11.2017., str. 176.

³ SL C 362, 8.9.2021., str. 129.

⁴ SL C 251, 30.6.2022., str. 87.

⁵ SL C 493, 27.12.2022., str. 136.

⁶ SL C 167, 11.5.2023., str. 105.

političke volje sa strane političkih čelnika u zemljama kandidatkinjama znatno smanjena učinkovitost tog procesa, kao i potpora građana pristupanju EU-u;

- C. budući da je ruski agresivni rat protiv Ukrajine narušio sigurnost i stabilnost na europskom kontinentu, doveo do izražaja stratešku nužnost europske integracije i dodatno istaknuo važnost usklađivanja zajedničke vanjske i sigurnosne politike (ZVSP) u zemljama kandidatkinjama; budući da je taj rat dao novi zamah proširenju te je potaknuo EU da ubrza ispunjavanje davno danih obećanja zemljama zapadnog Balkana;
- D. budući da bi se svaka država kandidatkinja za proširenje trebala ocjenjivati na temelju vlastitih postignuća, uz naglasak na ključnim reformama, na temelju Kopenhaških kriterija u pogledu vladavine prava, temeljnih prava, demokratskih standarda, neovisnog pravosuđa, prava manjina i slobode medija;
- E. budući da je Europska unija budućnost zemalja zapadnog Balkana; budući da uvjerljiva većina stanovnika Bosne i Hercegovine (BiH) teži euroatlantskoj integraciji radi održivog mira, stabilnosti, demokracije i blagostanja;
- F. budući da je BiH dobila status zemlje kandidatkinje za članstvo u EU-u; budući da daljnji napredak te zemlje prema pristupanju EU-u ovisi o ispunjavanju 14 ključnih prioriteta utvrđenih u mišljenju Komisije o njezinu zahtjevu za članstvo u EU-u; budući da je Vijeće pozvalo vodstvo BiH da hitno dovrši ustavne i izborne reforme;
- G. budući da je zbog raznolikog i multikulturnog karaktera Bosne i Hercegovine te njezinih entiteta, poštovanja njezina jedinstva, suvereniteta i teritorijalne cjelovitosti, jednakih prava i nediskriminacije njezinih građana, u skladu sa standardima i vrijednostima EU-a, za napredak u pristupanju EU-u potrebno istinsko pomirenje u toj zemlji;
- H. budući da se više od 25 godina nakon završetka rata ta zemlja i dalje suočava s dubokim podjelama koje promiču političke elite, pokušajima odcjepljenja u organizaciji vodstva entiteta Republike Srpske i poteškoćama u području vladavine prava, upravljanja, odgovornosti, slobode izražavanja i slobode medija te korupcije, što doprinosi činjenici da svake godine tisuće građana napuste zemlju; budući da u BiH i dalje postoje problemi u pogledu diskriminacije na temelju etničke pripadnosti, roda i seksualne orijentacije te zaštite prava manjina;
- I. budući da je Vijeće 18. ožujka 2022. donijelo Odluku (ZVSP) 2022/450¹ kojom se produljuje postojeći okvir sankcija za pojedince koji podrivaju suverenitet, teritorijalnu cjelovitost i ustavni poredak BiH ili Daytonski mirovni sporazum;
- J. budući da je Narodna skupština Republike Srpske 23. ožujka 2023. usvojila izmjene Kaznenog zakona Republike Srpske kojima su ponovno uvedene kaznene sankcije za klevetu i da je predsjednik entiteta Republike Srpske Milorad Dodik najavio planove za uvođenje zakona o stranim agentima;
- K. budući da je 21. lipnja 2023. Narodna skupština Republike Srpske donijela Zakon o izmjenama Zakona o objavi zakona i drugih propisa Republike Srpske te da je 27. lipnja

¹ Odluka Vijeća (CFSP) 2022/450 od 18. ožujka 2022. o izmjeni Odluke 2011/173/ZVSP o mjerama ograničavanja s obzirom na stanje u Bosni i Hercegovini (SL L 91, 18.3.2022., str. 22.).

2023. donijela Zakon o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, čime se ugrožava integritet Ustavnog suda i Ustava BiH;

- L. budući da je EU glavni politički, trgovinski i investicijski partner BiH i najveći pružatelj financijske pomoći toj zemlji, posebno u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA III), kao i Gospodarskog i investicijskog plana za zapadni Balkan i makrofinancijske pomoći;
- M. budući da akteri odgovorni za dezinformacije i zlonamjerno vanjsko upletanje, bilo izravno bilo preko posrednika, žele izazvati razdor, nasilje i međuetničke napetosti te destabilizirati BiH i cijelu regiju zapadnog Balkana, posebno u kontekstu ruskog agresivnog rata protiv Ukrajine; budući je cilj tih djelovanja prikazati EU kao nepouzdanog, nezainteresiranog partnera za zemlje zapadnog Balkana;

Predanost pristupanju EU-u

1. pozdravlja odluku Europskog vijeća da se u kontekstu promijenjene geopolitičke situacije BiH dodijeli status zemlje kandidatkinje, pod uvjetom da se poduzme niz koraka za jačanje spremnosti te zemlje za pregovore o pristupanju; ponavlja da čvrsto podupire integraciju u EU jedinstvene, suverene i teritorijalno cjelovite Bosne i Hercegovine;
2. prepoznaje važnost zapadnog Balkana u politici proširenja EU-a i potiče EU da ubrza postupak pristupanja Bosne i Hercegovine na temelju njezinih vlastitih zasluga;
3. pohvaljuje brzu provedbu rezultata općih izbora održanih u listopadu 2022., imenovanje nove vlade na državnoj razini, potpisivanje koalicijskog programa i nastavak donošenja političkih odluka; pozdravlja imenovanje predsjednika i dvaju potpredsjednika Federacije BiH te formiranje vlada na razini Federacije BiH i njezinih kantona; žali zbog političkih blokada kojima se ometao dovršetak tog procesa, a koje su trebali prevladati domaći akteri; prima na znanje intervenciju visokog predstavnika kako bi se deblokirao politički zastoj; naglašava da je važno imati uspostavljena tijela vlasti na svim razinama kako bi se uspješno nastavili procesi reformi potrebni za ostvarivanje napretka na putu prema EU-u;
4. potiče sva politička tijela vlasti da iskoriste zamah kako bi postigla smisleni napredak u provedbi 14 ključnih prioriteta u skladu s težnjama svih građana, uz poštovanje odgovornosti institucija te kvalitete i transparentnosti postupka; žali zbog sporog tempa provedbe tih prioriteta od 2019.; potiče sve političke aktere da se suzdrže od institucionalnih blokada, koje odgađaju donošenje važnih odluka, te da okončaju i prevladaju takve blokade, da izbjegavaju vraćanje politikama ometanja i nacionalističkoj retorici te da pokažu predanost i daju prednost nužnim reformama povezanim s EU-om i da ostvare znatan napredak u tom pogledu, i to poduzimanjem koraka navedenih u preporuci Komisije i političkom dogovoru iz Bruxellesa od 12. lipnja 2022. o načelima za osiguranje funkcionalne Bosne i Hercegovine;
5. naglašava da put BiH prema pristupanju EU-u mora biti utemeljen na funkcionalnim demokratskim institucijama, vladavini prava, dobrom upravljanju, borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala, poštovanju temeljnih prava i ravnopravnosti te osiguranju nediskriminacije za sve građane;

6. poziva na dosljednu koordinaciju na razini cijele zemlje, usklađivanje i ujednačavanje svih područja politike sa standardima EU-a te integraciju tih standarda u njih, kao i na poboljšano planiranje i praćenje reformi kroz političku i tehničku koordinaciju, među ostalim donošenjem nacionalnog programa za usvajanje pravne stečevine EU-a bez daljnjeg odgađanja;
7. poziva Komisiju i Europsku službu za vanjsko djelovanje (ESVD) da nastave pružati financijsku i tehničku potporu integraciji BiH u EU na temelju zasluga i strogih uvjeta, da promiču i pozivaju na odgovornost, transparentnost i uključivost procesa reforme, da objave detaljna objašnjenja i kriterije mjerenja za 14 ključnih prioriteta s ciljem podizanja svijesti građana o prednostima članstva u EU-u i jačanja kapaciteta za praćenje u BiH; poziva na njihovu koordiniranu suradnju s vlastima BiH, kojom će se poticati stvaranje povoljnih uvjeta za ostvarivanje napretka u integraciji u EU, kao i na suradnju s relevantnim partnerima; u tom kontekstu pozdravlja prvi sastanak političkog foruma na visokoj razini u BiH, koji je održan u 17. svibnja 2023. u Sarajevu;
8. podsjeća da je zabrinut zbog navoda o ulozi povjerenika za susjedstvo i proširenje; podsjeća na obveze povjerenika u pogledu integriteta, diskrecije i neovisnosti, u skladu s Kodeksom ponašanja članova Europske komisije; ponovno apelira na Komisiju da pokrene neovisnu i nepristranu istragu o tome predstavljaju li postupanje i politika koju zagovara povjerenik za susjedstvo i proširenje kršenje Kodeksa ponašanja članova Europske komisije i njegovih obveza na temelju Ugovora;
9. ponovno potvrđuje svoju potporu mandatu Ureda visokog predstavnika, kad je riječ o civilnim aspektima, posebno u jačanju stabilnosti i demokratskih procesa u BiH, te mandatu operacije EUFOR Althea, kad je riječ o vojnim aspektima, u nadzoru provedbe Daytonskog mirovnog sporazuma sve dok zemlja ne ispuni „program 5+2” i međunarodni nadzor ne završi;
10. poziva Komisiju i ESVD da održavaju pozitivne kontakte s Uredom visokog predstavnika i operacijom EUFOR Althea i da se na njih oslone kako bi očuvali stabilnost u BiH i time olakšali nastojanja za pristupanje EU-u; poziva države članice EU-a da podrže te kontakte i hitno odgovore na izazov koji za europsku sigurnost predstavljaju Rusija, povećane napetosti u BiH te prijetnje i pokušaji odcjepljenja koji potkopavaju Daytonski mirovni sporazum;
11. pozdravlja produljenje mandata operacije EUFOR Althea do studenoga 2023.; podsjeća da ta misija i dalje ima temeljnu ulogu za sigurnost i stabilnost BiH, među ostalim u pružanju potpore za razminiranje; u tom kontekstu pozdravlja praćenje i kontrolu uništavanja viška streljiva i oružja; poziva EU i njegove međunarodne partnere da osiguraju kontinuiranu prisutnost operacije EUFOR Althea i obnavljanje mandata u budućnosti, kao i ojačane kapacitete, kako bi operacija bila prilagođenija operativnim potrebama, među ostalim i u slučaju iznenadnih prijetnji i potrebe za brзом reakcijom, a posebno u svjetlu nedavne eskalacije secesionističke retorike i politike vodstva entiteta Republike Srpske; u tom kontekstu poziva na temeljitu procjenu sigurnosne situacije i kapaciteta na terenu te na razmatranje raspoređivanja osoblja i dodatnih kapaciteta za operaciju EUFOR Althea u pogledu distrikta Brčko;
12. pozdravlja aktivnosti OESS-a u BiH, među ostalim angažman te organizacije u kontroli naoružanja, reformi sigurnosnog sektora, istragama ratnih zločina i borbi protiv trgovine ljudima; ističe njezine aktivnosti u području rodne ravnopravnosti i njezinu potporu

dobrom upravljanju i reformi medija, civilnom društvu, inicijativama za ljudska prava i sprečavanju sukoba; uviđa dijalog BiH s OEES-om radi promicanja stabilnosti i pomirenja;

13. pohvaljuje sve veću usklađenost BiH sa ZVSP-om EU-a; potiče na kontinuirano poboljšanje i potpunu usklađenost u tom pogledu te na izbjegavanje nedosljednosti u vanjskopolitičkim stajalištima; snažno poziva sve aktere da nedvosmisleno osude rusku opću invaziju na Ukrajinu i osiguraju učinkovitu provedbu svih ciljanih sankcija koje proizlaze iz usklađivanja sa ZVSP-om, posebno onih protiv Rusije i Bjelorusa;
14. pozdravlja glasovanje BiH za relevantne rezolucije Opće skupštine UN-a i suspenziju Rusije iz Vijeća za ljudska prava; međutim, žali zbog proruskog stava vodstva entiteta Republike Srpske i njegove dodjele odlikovanja Vladimiru Putinu; oštro osuđuje činjenicu da su Milorad Dodik i Nenad Stevandić, predsjednik Narodne skupštine Republike Srpske, 23. i 24. svibnja 2023. posjetili Moskvu, kao i njihove sastanke s Vladimirom Putinom i drugim visokopozicioniranim ruskim političkim akterima; odlučno odbacuje izjave i retoriku izražene u kontekstu tog posjeta te je i dalje ozbiljno zabrinut zbog sigurnosnih implikacija veza s višim ruskim dužnosnicima; osuđuje sastanke s iranskim političkim akterima na visokoj razini i suzdržanost na glasovanjima u sklopu UN-a o Iranu, u vrijeme ozbiljnih kršenja ljudskih prava u Iranu i isporuke bespilotnih letjelica iz Irana Rusiji u kontekstu njezina rata protiv Ukrajine; poziva BiH da se vjerodostojno distancira od antidemokratskih režima;
15. snažno podržava kontinuirane težnje BiH prema euroatlantskoj integraciji i članstvu u NATO-u te poziva sve političke aktere da na njih reagiraju konkretnim političkim djelovanjem; pozdravlja sudjelovanje ministra obrane BiH na sastanku na vrhu NATO-a u Madridu 2022. te predanost NATO-a jačanju prilagođene potpore BiH u izgradnji integriteta i otpornosti, razvoju sposobnosti i očuvanju političke neovisnosti, kao i njegov paket pomoći BiH; nadalje pozdravlja odluku Vijeća o mjeri pomoći u okviru Europskog instrumenta za mir u vrijednosti od 10 milijuna EUR u korist Oružanih snaga BiH te Ugovor o suradnji i osposobljavanju za 2023. između Oružanih snaga BiH i EUFOR-a; poziva BiH da radi na osnivanju višetničkih jedinica Oružanih snaga BiH;
16. najoštrije osuđuje opetovanu huškačku retoriku i secesionističke zakone i politike vodstva entiteta Republike Srpske, uključujući proslavu neustavnog tzv. „Dana Republike Srpske” i druga događanja koja prouzrokuju napetosti, kao i odbijanje provođenja presuda Ustavnog suda BiH; osuđuje prisustvovanje visokih dužnosnika srpske vlade obilježavanju neustavnog „Dana Republike Srpske”; naglašava da takvi potezi destabiliziraju BiH, dovode u pitanje Daytonski mirovni sporazum, proturječni su europskoj perspektivi BiH i ugrožavaju pristup financijskim sredstvima EU-a; žali, u tom kontekstu, zbog odluke vlade entiteta Republike Srpske da prekine diplomatske kontakte sa službenim predstavnicima Ujedinjene Kraljevine i Sjedinjenih Država;
17. poziva relevantne međunarodne institucije i institucije EU-a da pomno prate razvoj policijskih snaga entiteta Republike Srpske, uz poseban naglasak na mogućem razvoju paravojnih ili vojnih funkcija, što bi moglo stvoriti dodatne napetosti i ugroziti sigurnost i stabilnost u BiH te ne bi bilo u skladu s Daytonskim mirovnim sporazumom;
18. oštro osuđuje zajedničku izjavu vladajuće većine u sklopu entiteta Republike Srpske o zaštiti državne imovine i ustavnom statusu entiteta Republike Srpske, u kojoj se poziva na osnivanje posebne jedinice za nadziranje granice između entiteta; nadalje, osuđuje

činjenicu da je Narodna skupština Republike Srpske 27. lipnja 2023. donijela Zakon o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i 21. lipnja 2023. Zakon o izmjenama Zakona o objavljivanju zakona i drugih propisa Republike Srpske; naglašava da ti zakoni izravno podrivaju integritet Ustavnog suda BiH i Ustav BiH; stoga pozdravlja odluke Visokog predstavnika kojima se poništavaju ta dva zakona, poštujući na taj način Daytonski mirovni sporazum, Ustav BiH i vladavina prava u BiH;

19. ponovno poziva na ciljane sankcije protiv destabilizirajućih političkih aktera u BiH, uključujući one koji ugrožavaju i podrivaju suverenost, teritorijalnu cjelovitost i ustavni poredak te zemlje, a posebno Milorada Dodika, kao i druge visoko pozicionirane dužnosnike Republike Srpske i dužnosnike trećih zemalja koji politički i materijalno podupiru secesionističke politike; podsjeća da se mjere ograničavanja mogu uvesti i onima koji ozbiljno prijetu sigurnosnom stanju u zemlji ili ugrožavaju Daytonski mirovni sporazum; poziva sve države članice EU-a da se pobrinu za to da Vijeće može donijeti takve sankcije i da ih nametnu bilateralno ili u dogovoru s drugim državama članicama ako njihovo donošenje nije moguće; podsjeća da je okvir EU-a za mjere ograničavanja s obzirom na stanje u BiH na snazi do 31. ožujka 2024.;
20. ponavlja da se presude Ustavnog suda BiH moraju poštovati kako bi se u potpunosti osigurala stabilnost i ustavni poredak u zemlji; poziva vlasti da brzo provedu sve presude Ustavnog suda;
21. osuđuje sve zlonamjerno vanjsko upletanje, kampanje dezinformiranja i pokušaje destabilizacije od strane međunarodnih i regionalnih aktera u BiH, a posebno kontinuiranu rusku destabilizaciju zapadnog Balkana; i dalje je iznimno zabrinut zbog istaknutih veza, posjeta i sastanaka između vodstva entiteta Republike Srpske i visokopozicioniranih političkih ličnosti i visokih dužnosnika u Rusiji, moguće prisutnosti i aktivnosti skupine Wagner u zemlji, kao i ruske propagande koju promiču strani i domaći akteri, uključujući one koji prikazuju EU kao nepouzdanog i nezainteresiranog partnera;
22. poziva sve zemlje u regiji da se obvežu na stabilnost i teritorijalni integritet BiH, osude upotrebu huškačke retorike i konstruktivno doprinesu napretku BiH prema pristupanju EU-u;
23. poziva Komisiju, ESVD, Delegaciju EU-a u Bosni i Hercegovini i vlasti BiH da pojačaju napore u promicanju prednosti čvršće integracije i da ulažu u komunikacijske kampanje za borbu protiv vanjskog utjecaja i zlonamjernih diskursa, među ostalim putem odgovora na takve prijetnje koji se temelje na dokazima te proširenjem praćenja u sklopu StratComa kako bi se usredotočilo na prekogranične prijetnje u pogledu dezinformacija; preporučuje sazivanje dijaloga s civilnim društvom i privatnim sektorom zapadnog Balkana radi usklađivanja napora u borbi protiv dezinformacija na razini regije i s lokalnim stručnjacima; pozdravlja pokretanje kampanje Ureda EU-a u BiH za poticanje napretka u integraciji u EU pod nazivom „Napredak je nadohvat ruke”;
24. poziva EU da intenzivira suradnju s partnerima iz regije zapadnog Balkana kako bi se ojačala demokratska otpornost i suzbile hibridne prijetnje, među ostalim u područjima kibernetičke sigurnosti, zaštite ključne infrastrukture te sigurnosti opskrbe hranom i energetske sigurnosti; podsjeća da je Vijeće u Strateškom kompasu potvrdilo da sigurnost i stabilnost na zapadnom Balkanu još uvijek nisu zajamčene te da postoji rizik

od potencijalnog učinka prelijevanja uzrokovanog trenutanim pogoršanjem sigurnosne situacije u Europi;

25. ističe da vladavinu prava, dobro upravljanje, borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala, pluralizam, podupiranje slobodnih i neovisnih medija, temeljna prava i usklađenost sa ZSVP-om treba uključiti u financiranje EU-a u okviru instrumenta IPA III, koje se mora temeljiti na strogim uvjetima te prilagoditi ili čak suspendirati u slučaju znatnog nazadovanja ili ustrajnog nepostizanja napretka u tim područjima, kako je utvrđeno u Uredbi IPA III, i koje se treba zaštititi sveobuhvatnim i temeljitim nadzorom od strane Komisije; ponovno poziva Komisiju da izradi smjernice o primjeni uvjetovanosti te da provede preporuke iz tematskog izvješća Europskog revizorskog suda br. 01/2022;
26. podsjeća da finansijska sredstva EU-a za projekte u entitetu Republike Srpske moraju ostati zamrznuta sve dok entitet Republike Srpske ne zaustavi demokratsko nazadovanje i dok se u potpunosti ne uskladi sa ZVSP-om, posebno u pogledu provedbe mjera ograničavanja; poziva Komisiju da prije nastavka pružanja sredstava entitetu Republike Srpske zatraži mišljenje država članica i Europskog parlamenta;
27. poziva na poboljšanje apsorpcije sredstava diljem zemlje, uključujući lokalne i regionalne uprave; potiče BiH da u cijeloj zemlji uspostavi učinkovite sustave finansijskog upravljanja, kontrole i revizije za finansijska sredstva EU-a; poziva da se BiH pruži potrebna tehnička i finansijska pomoć u tom kontekstu; naglašava da je odgovornost i sigurnosni interes EU-a zajamčiti da sredstva EU-a ne doprinose jačanju klijentelističkih mreža ili korupcije;
28. poziva EU i zemlje zapadnog Balkana da uspostave okvir za učinkovitu suradnju između Ureda europskog javnog tužitelja (EPPO) i zemalja pristupnica kako bi se osiguralo da Ured europskog javnog tužitelja može učinkovito izvršavati svoje nadležnosti u pogledu korištenja sredstava EU-a u BiH; potiče zemlje zapadnog Balkana da brzo sklope bilateralne radne dogovore s EPPO-om;
29. pozdravlja uspostavu radnih tijela Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH; poziva BiH da ponovno izrazi svoju predanost dijalogu EU-a o politikama brzim uključivanjem u redovitu međuparlamentarnu suradnju u okviru Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje, što bi doprinijelo ostvarivanju 14 ključnih prioriteta; pozdravlja činjenicu da je postignut sporazum o poslovniku Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje između EU-a i BiH;
30. pozdravlja sudjelovanje BiH na inauguracijskom i drugom sastanku na vrhu Europske političke zajednice, ali naglašava da ta pozitivna inicijativa ne bi trebala biti alternativa integraciji u EU;

Demokracija i vladavina prava

31. ponovno ističe središnju ulogu vladavine prava i institucijskog integriteta; podsjeća na potrebu za usklađenim standardima javne službe koji se temelje na zaslugama na svim upravnim razinama u BiH, čime će se omogućiti profesionalna, pojednostavljena, depolitizirana i odgovorna javna uprava koja može pružati usluge građanima BiH; poziva političke aktere u BiH da podrže i uspostave funkcionalnu koordinacijsku

strukturu za usmjeravanje reforme javne uprave; pozdravlja napredak u imenovanju čelnika važnih državnih agencija;

32. pozdravlja činjenicu da su izbori održani u listopadu 2022. općenito bili dobro organizirani i konkurentni te da su se tijekom kampanje poštovala temeljna sloboda udruživanja, okupljanja i izražavanja; međutim, napominje da su se izbori odvijali u kontekstu stagnacije reformi, retorike razdora, navodnih političkih i finansijskih opstrukcija, optužbi za trgovanje mjestima u izbornom povjerenstvu među političkim strankama i drugih nepravilnosti prijavljenih promatračima, uključujući slučajeve u kojima su sadašnji predsjednici vlada tijekom izbornog razdoblja pokrenuli projekte socijalne skrbi i javne infrastrukture ili razvojne projekte; apelira na tijela vlasti da poduzmu odgovarajuće mjere za sprečavanje zlouporabe javnih sredstava i povezanih problema u budućnosti te da riješe problem nedovoljne transparentnosti i odgovornosti u pogledu financiranja kampanja; izražava zabrinutost zbog iznosa javnih rashoda utrošenog na pokušaj utjecaja na biračko tijelo;
33. prima na znanje promjene koje je visoki predstavnik uveo u izborni zakon i ustav Federacije BiH, čiji je cilj rješavanje niza pitanja funkcionalnosti; međutim, izražava zabrinutost u vezi s vremenskim rasporedom, transparentnošću i nedostatkom savjetovanja tijekom tih procesa; poziva Ured visokog predstavnika da djeluje u skladu sa svojim mandatom i da spriječi jačanje političkih ili etničkih podjela i napetosti u zemlji i široj regiji te podsjeća da bi se bonske ovlasti trebale koristiti kao krajnja mjera;
34. izražava žaljenje zbog neuspjeha političkih aktera da ustav i izborni okvir usklade s Europskom konvencijom o ljudskim pravima jer nisu proveli presude Europskog suda za ljudska prava (u slučajevima Sejdić-Finci, Zornić, Pilav i Šlaku); također izražava žaljenje zbog toga što presude Ustavnog suda BiH još uvijek nisu provedene, čime se ometa jednakost političkih prava svih građana; poziva sve donositelje odluka da postignu dogovor u skladu s presudama međunarodnih i domaćih sudova, kao i s političkim dogovorom iz Bruxellesa od 12. lipnja 2022.; podržava transparentne i uključive reforme utemeljene na sveobuhvatnim savjetovanjima i javnom dijalogu s civilnim društvom kojima bi se omogućila održiva preobrazba Daytonskog mirovnog sporazuma u skladu s europskim standardima i načelima, kako bi se prevladale podjele i svim građanima zajamčile ravnopravnost i nediskriminacija te primjereno raznolika politička zastupljenost na svim razinama upravljanja, u skladu s vrijednostima i načelima EU-a, te napredak na putu prema EU-u;
35. ponavlja da poštuje nasljeđe Daytonskog mirovnog sporazuma i podsjeća na njegovu svrhu, a to je bilo okončanje rata i očuvanje mira; prima na znanje koncept konstitutivnih naroda, ali naglašava da taj koncept ni na koji način ne bi trebao dovesti do diskriminacije drugih građana ili podrazumijevati dodatna prava za osobe koje se identificiraju s jednom od tih skupina u odnosu na druge građane BiH; osuđuje izjave i prijedloge čiji je cilj podrivanje državnosti i ustavnih vrijednosti BiH te podsjeća da BiH treba riješiti nedostatke svojeg ustavnog okvira i uskladiti ga sa standardima i načelima EU-a;
36. poziva BiH da uskladi pravila o registraciji stranaka i da osigura transparentnost financiranja političkih stranaka u skladu s međunarodnim standardima i preporukama relevantnih međunarodnih tijela; prima na znanje korake koje je poduzelo Središnje izborno povjerenstvo i poziva na povećanje njegovih kapaciteta u skladu s njegovim pravnim postupcima; oštro osuđuje sve oblike zastrašivanja i prijetnji koje neki politički

akteri u BiH provode protiv članova Središnjeg izbornog povjerenstva i potiče vlasti BiH i Delegaciju EU-a da pruže potporu članovima tog povjerenstva u slučaju prijetnji; pozdravlja intervenciju Ureda visokog predstavnika od 7. lipnja 2022. za poboljšanje integriteta izbornog procesa i jačanje uloge Središnjeg izbornog povjerenstva nakon neuspjeha međuglavijske radne skupine za izbornu reformu i Parlamenta BiH da to učine;

37. snažno potiče inicijative kojima se unapređuju demokratski proces, demokratske institucije i vladavina prava u zemlji, poput pilot projekta EU-a za uvođenje elektroničkog sustava identifikacije birača i bržeg prijenosa izbornih rezultata;
38. poziva na hitne mjere za povećanje integriteta, neovisnosti i profesionalnosti pravosuđa na temelju 14 ključnih prioriteta i preporuka iz Priebeovog izvješća, među ostalim s pomoću dodatnih zaštitnih mjera i dosljedne primjene objektivnih pravila i kriterija o dodjeli predmeta, imenovanju, stegovnoj odgovornosti, napredovanju u karijeri, sukobu interesa i provjere imovine sudaca i tužitelja radi vraćanja povjerenja javnosti; poziva na rješavanje problema selektivne pravde, neriješenih predmeta, korupcije, nedostatka transparentnosti i lošeg nadzora, koji potkopavaju potpuno uživanje prava građana; izražava zabrinutost zbog navoda o političkom pritisku i nepravilnostima u postupku izbora visokopozicioniranih sudaca i tužitelja;
39. ponovno potvrđuje svoj poziv BiH da usvoji amandmane o integritetu, novi zakon o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću i novi zakon o sudovima u skladu s europskim standardima; stoga pozdravlja činjenicu da je Vijeće ministara odobrilo Nacrt zakona o izmjenama Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću te poziva Parlamentarnu skupštinu BiH da ga odobri; poziva vlasti da novinarima omoguće pristup suđenjima i poziva sudove da svoje odluke objavljuju na internetu te da pravodobno odgovaraju na zahtjeve u pogledu slobode informiranja;
40. snažno se protivi svakom pokušaju uspostave paralelnih institucija na razini entiteta, čime bi se potkopao ustavni i pravni poredak; u tom pogledu osuđuje ponovno donošenje Zakona entiteta Republike Srpske o nepokretnoj imovini koja se koristi za djelovanje javne uprave, koji je Ustavni sud prethodno poništio i koji je visoki predstavnik dvaput obustavio; s odobravanjem prima na znanje odluku Ureda visokog predstavnika i ponovno poziva na usklađivanje zakonodavstva entiteta s presudama Ustavnog suda; poziva entitet Republike Srpske da odmah poništi i opozove zakone kojima se polaže pravo na državnu imovinu te da smjesta prestane s preregistracijom državne imovine kao imovine Republike Srpske; oštro osuđuje glasovanje Narodne skupštine entiteta Republike Srpske u svrhu osnivanja zasebnog Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća, kao i njezine zaključke kojima se osporava rad Ustavnog suda BiH, poziva na nepoštovanje njegovih konačnih i obvezujućih odluka i blokiranje njegova rada te poziva suca Ustavnog suda da podnese ostavku;
41. izražava duboku zabrinutost zbog nedostatka napretka u sprečavanju raširene korupcije i sve većih znakova zarobljavanja države, političkog upletanja i ometanja, pritiska i zastrašivanja; poziva na transparentno korištenje financijske pomoći EU-a; ponavlja da je potrebno istražiti političke i administrativne veze s organiziranim kriminalom; žali zbog nedostatka pravomoćnih osuđujućih presuda za slučajeve korupcije na visokoj razini, što dovodi do rizika od poticanja kulture nekažnjivosti; potiče nadležna tijela da pravodobno provedu kaznene postupke i pojačaju svoje napore za učinkovit kazneni progon i donošenje pravomoćnih presuda u predmetima korupcije na visokoj razini;

42. potiče BiH da donese zakone o sukobu interesa i strategiju za borbu protiv korupcije te da provede pravila o sukobu interesa i lobiranju na svim upravnim razinama uz jaču zaštitu zviždača, u skladu sa standardima EU-a, kao i da se pobrine za to da neovisne institucije provode postojeće zakone;
43. poziva na povećanje sredstava i nadležnosti za strukture zadužene za borbu protiv korupcije, uključujući njihovo aktivno sudjelovanje u provođenju preporuka Skupine država protiv korupcije (GRECO), kao i na donošenje planova za integritet tih struktura; ističe dodanu vrijednost učinkovite državne i europske suradnje među tijelima kaznenog progona u borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala;
44. pozdravlja imenovanje nacionalnog koordinatora za Europsku multidisciplinarnu platformu za borbu protiv kaznenih djela i očekuje potpuno funkcionalnu suradnju BiH s Europolom i Eurojustom; u tom pogledu pozdravlja potpisivanje Pravilnika o radu nacionalne/zajedničke kontaktne točke za suradnju s Europolom; poziva na donošenje mjera za zaštitu od političkog upletanja u rad policije;
45. potiče BiH da uskladi svoje zakonodavstvo i poduzme mjere za borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma;
46. s odobravanjem prima na znanje korake poduzete za povećanje usklađenosti zakona o javnoj nabavi s pravnom stečevinom EU-a, kao i činjenicu da je Agencija za javnu nabavu donijela plan za integritet i borbu protiv korupcije; ponavlja potrebu za transparentnošću, tržišnim natjecanjem i jednakim postupanjem u postupku javne nabave, kao i za smanjenjem zlouporabe javnih sredstava; i dalje je zabrinut zbog osjetljivosti tog sektora na korupciju i nepravilnosti te poziva na donošenje zakona o javnoj nabavi kojim će se te osjetljivosti na odgovarajući način ukloniti; stoga poziva na poboljšanje, među ostalim jačanjem kapaciteta za praćenje, upravljanje i potporu; poziva na čvršće i učinkovitije zakonodavstvo o upotrebi prirodnih resursa te na veću transparentnost i integritet, posebno u području koncesija te osobito u slučaju nekoliko velikih projekata s kineskim i mađarskim poduzećima;

Pomirenje, regionalna suradnja i dobrosusjedski odnosi

47. ponovno potvrđuje važnost istinskog pomirenja, suradnje i mirnog suživota u BiH te poziva sve vlasti da aktivno promiču i zajamče pristup istini, pravdi i neselektivnim odštetama; pozdravlja inicijative na lokalnoj razini za obilježavanje sjećanja na civilne žrtve rata, dovršetak izgradnje spomenika u distriktu Brčko i odluku Ureda visokog predstavnika o izmjenama Zakona o Memorijalnom centru Srebrenica-Potočari i mezarju za žrtve genocida iz 1995. kako bi se olakšao rad Memorijalnog centra;
48. poziva političke i vjerske vođe u BiH da rade na promicanju jedinstva, uključivosti, pomirenja i mira; osuđuje svu huškačku i ratnu retoriku koja potiče napetosti i podjele u društvu BiH;
49. izražava punu solidarnost sa svim osobama koje su preživjele ratne zločine, zločine protiv čovječnosti, genocid, etničko čišćenje, raseljavanje, nestanke, ubojstva, mučenja i seksualne napade te s njihovim obiteljima; oštro osuđuje svaki povijesni revizionizam, uključujući poricanje genocida, veličanje ratnih zločina i ratnih zločinaca te osporavanje utvrđenih činjenica i sudova, osobito od strane političkih čelnika, kao i vandaliziranje spomenika; naglašava da su takva djela i retorika neprihvatljivi i protivni vrijednostima

EU-a; poziva na učinkovit kazneni progon u takvim slučajevima; žali zbog toga što nisu pokrenuti kazneni postupci i što nijedan počinitelj nije priveden pravdi nakon izmjena Kaznenog zakona koje je 2021. uveo bivši visoki predstavnik Valentin Inzko, a kojima se kriminaliziraju ta djela;

50. posebno osuđuje činjenicu da su sigurnosne snage entiteta Republike Srpske zabranile povorku kojom se odaje počast žrtvama masakra u Prijedoru; oštro osuđuje nasilne napade 25. ožujka 2023. na dvojicu povratnika u Višegrad i potiče vlasti Republike Srpske da istraže te slučajeve i privedu počinitelje pravdi;
51. zgrožen je primjedbama osuđenog ratnog zločinaca Darija Kordića, koji nije pokazao nikakve znakove kajanja te je rekao da bi „opet isto postupio” u vezi sa zločinima za koje je osuđen, uključujući etničko čišćenje u dolini Lašve; poziva sve političke snage, posebno članove vlade BiH, da osude tu izjavu i jasno se ograde od nje; poziva pravosudna tijela BiH da pokrenu odgovarajuće pravne postupke;
52. s odobravanjem prima na znanje aktualno smanjenje broja neriješenih predmeta ratnih zločina, ali žali zbog toga što je tempo i dalje spor, što ometa strateški cilj rješavanja svih slučajeva; stoga poziva na ubrzanje kaznenih postupaka u predmetima ratnih zločina; primjećuje stalna ograničenja u regionalnoj pravosudnoj suradnji u tom pogledu; zabrinut je i zbog činjenice da neki ratni zločinci osuđeni na sudovima BiH izbjegavaju izvršenje pravde jer imaju dvojno državljanstvo i boravište u drugim državama;
53. poziva vlasti da osiguraju provedbu revidirane Nacionalne strategije za procesuiranje ratnih zločina, posebno odgovarajućom podjelom predmeta između tužiteljstava kako bi se najsloženiji predmeti prenijeli na državnu razinu; poziva vlasti da donesu novu strategiju za razdoblje nakon 2023.;
54. poziva na usklađivanje zakonodavstva radi osiguravanja širokog spektra prava civilnim žrtvama rata; s odobravanjem prima na znanje donošenje zakonodavstva o zaštiti civilnih žrtava rata u distriktu Brčko i Federaciji BiH, kojim se priznaju i osiguravaju prava djece; potiče entitet Republike Srpske da donese zakonodavstvo u tom području;
55. poziva državna tijela da donesu zakon o žrtvama mučenja tijekom rata; poziva na potporu razmjeni iskustava i praksi u pogledu pružanja pomoći osobama koje su preživjele seksualno nasilje tijekom rata između BiH i aktera koji sada rade s osobama koje su preživjele seksualno nasilje u kontekstu nezakonitog, ničim izazvanog i neopravdanog agresivnog ruskog rata u Ukrajini;
56. poziva na ulaganje dodatnih napora u rješavanje pitanja nestalih osoba, uključujući provedbu relevantnog zakonodavstva i uspostavu fonda za potporu njihovim obiteljima; potiče vlasti u cijeloj regiji da pojačaju suradnju i razmjenu informacija;
57. naglašava da nije ostvaren dostatan napredak u provedbi Priloga VII. Daytonskom mirovnom sporazumu o izbjeglicama, interno raseljenim osobama i povratnicima; ponovno poziva na provedbu dodatnih mjera i konkretnih programa u pogledu održivog povratka, pristupa zdravstvenoj skrbi i zapošljavanju, socijalne zaštite i obrazovanja te na puno poštovanje njihovih prava;

58. pozdravlja nastavak aktivnog sudjelovanja BiH u regionalnoj suradnji; naglašava važnost regionalne suradnje u promicanju stabilnosti, prosperiteta i integracije; naglašava važnost uključivih regionalnih inicijativa kao što je zajedničko regionalno tržište te već postojećih inicijativa kao što su Jadransko-jonska inicijativa, Srednjoeuropska inicijativa, Strategija EU-a za jadransku i jonsku regiju (EUSAIR) te Berlinski proces i poziva na sinergije među njima;
59. pozdravlja nedavne sporazume u kontekstu Berlinskog procesa o slobodi kretanja s osobnim iskaznicama, o priznavanju visokoškolskih kvalifikacija i o priznavanju stručnih kvalifikacija doktora medicine, stomatologa i arhitekata te poziva na njihovu brzu ratifikaciju; potiče BiH da pojača suradnju sa susjednim zemljama i da brzo omogući putovanje bez vize između BiH i Kosova;
60. pozdravlja Zajedničku deklaraciju EU-a i zapadnog Balkana o troškovima roaminga; u tom kontekstu poziva tijela vlasti, privatne aktere i sve dionike da omoguće ostvarenje dogovorenih ciljeva kako bi se postiglo znatno smanjenje troškova podatkovnog roaminga od 1. listopada 2023. i daljnje smanjenje koje bi do 2027. dovelo cijene na razinu sličnu onoj nacionalnih cijena;
61. pozdravlja pripreme Vijeća ministara za digitalni sastanak na vrhu zapadnog Balkana, koji će se održati 2. listopada 2023. u Sarajevu;

Temeljne slobode i ljudska prava

62. naglašava ključnu ulogu neovisnih medija u prenošenju točnih, pravovremenih i transparentnih informacija; oštro osuđuje napade na novinare i medijske djelatnike, kao i činjenicu da su izloženi prijetnjama, kampanjama ocrnjivanja, uvredama, zastrašivanju i strateškim tužbama protiv javnog sudjelovanja (SLAPP), među ostalim od strane političara i javnih ličnosti, uključujući nedavne napade na novinare Aleksandra Trifunovića i Nikolu Moraču, te od strane privatnih poduzeća; ustraje u poduzimanju odgovarajućih, sustavnih i učinkovitih daljnjih mjera u području pravosuđa i zaštite novinara, među ostalim posebnom razinom zaštite u kaznenom zakonu i jačanjem kapaciteta tužitelja i sudaca; ističe važnost osiguranja transparentnosti vlasništva nad medijima i financijske održivosti javnog radiotelevizijskog sustava; poziva EU da poveća svoju financijsku i tehničku potporu kvalitetnom medijskom i novinarskom osposobljavanju, posebno onu namijenjenu istraživačkim i neovisnim medijima;
63. duboko je zabrinut zbog podnošenja izmjena kaznenog zakona entiteta Republike Srpske kojima se ponovno uvode kaznene sankcije za klevetu te zbog njihova razmatranja u parlamentu; potiče entitet Republike Srpske da povuče te izmjene i osigura punu zaštitu slobode izražavanja i medija;
64. ističe važnost osiguravanja odgovarajuće zastupljenosti manjina i ranjivih skupina u javnim medijima, kao i medijskog pluralizma, zastupljenosti svih zajednica i kultura te dostupnosti sadržaja na svim službenim jezicima;
65. pozdravlja činjenicu da je film „Quo Vadis, Aida?” 2022. dobio nagradu publike LUX Europskog parlamenta i Europske filmske akademije; zabrinut je, međutim, zbog toga što je javna radiotelevizija Republike Srpske zabranila emitiranje tog filma o genocidu u Srebrenici; osuđuje javno financiranje pojedinih općina Republike Srpske propagandnog revizionističkog filma „Republika Srpska: Borba za slobodu”;

66. osuđuje sve oblike diskriminacije, segregacije, nasilja i govora mržnje protiv žena, manjina, među ostalim i etničkih manjina, pripadnika zajednice LGBTIQ+, osoba s invaliditetom, izbjeglica, raseljenih osoba i migranata te poziva BiH da osigura njihovu zaštitu i temeljne slobode; potiče na provedbu učinkovitog pristupa pravnim lijekovima i kazneni progon takvih predmeta bez odgode; poziva BiH da štiti i promiče prava svih manjina diljem zemlje, uključujući njihovo pravo na sudjelovanje u demokratskim izborima; podsjeća da je potrebno ojačati neovisnost i učinkovitost ombudsmana za ljudska prava; poziva na učinkovitu primjenu politika u području ljudskih prava i borbe protiv diskriminacije; poziva vlasti BiH da prikupe podatke o zločinima iz mržnje kategoriziranim prema motivaciji;
67. konstatira da su žene nedovoljno zastupljene u politici, javnom životu i višim položajima sigurnosnih službi te da se ne provode procjene utjecaja politika s obzirom na spol kako je propisano zakonom; poziva BiH da osigura rodnu ravnopravnost u svim aspektima javnog i privatnog života; poziva na usklađivanje zakonodavstva o rodnoj ravnopravnosti s Istanbulskom konvencijom i uspostavu relevantnih strategija; osuđuje incidente u Banjoj Luci tijekom obilježavanja Međunarodnog dana žena; oštro osuđuje povećanje stope femicida i apelira na BiH da poboljša napore za sprečavanje nasilja nad ženama, kao i institucionalni odgovor na seksualno i rodno utemeljeno nasilje, da prikuplja podatke o femicidima, poveća i poboljša pristup potpori za žrtve, pravnoj pomoći i sigurnom smještaju te da osnuje centre za krizne slučajeve namijenjene žrtvama seksualnog nasilja; podsjeća da bi BiH također trebala ubrzati kazneni progon kaznenih djela seksualnog nasilja, uz pružanje odštete ženama žrtvama ratnih zločina i osiguravanje zaštite svjedoka;
68. pozdravlja uspjeh treće povorke ponosa BiH održane 2022., ali žali što se organizacija tog događanja i dalje suočava s administrativnim preprekama i diskriminacijom; pozdravlja donošenje akcijskog plana za pripadnike zajednice LGBTI u Bosni i Hercegovini za razdoblje 2021. – 2024. i uspostavu kontaktne točke pri kantonalnim tužiteljstvima zadužene za praćenje zločina iz mržnje usmjerenih protiv pripadnika zajednice LGBTIQ+; poziva BiH da poduzme konkretne korake za promicanje uključivanja i sprečavanje nasilja nad pripadnicima zajednice LGBTIQ+, među ostalim uključivanjem seksualne orijentacije i rodnog identiteta u odredbe o zločinima iz mržnje u kaznenim zakonima;
69. izražava zabrinutost zbog političkih prepreka slobodi okupljanja aktivista za prava LGBTIQ+ osoba i činjenice da određeni političari potiču na nasilje; osuđuje zabranu javnog okupljanja u Banjoj Luci u znak solidarnosti s aktivistima, novinarima i pripadnicima zajednice LGBTIQ+; oštro osuđuje nasilne napade i pritiske na novinare i aktiviste koji su uslijedili u Banjoj Luci, kao i nedostatno djelovanje policije kako bi se oni spriječili; nadalje osuđuje planove vodstva entiteta Republike Srpske da uvede novi zakon kojim se pripadnicima zajednice LGBTIQ+ zabranjuje pristup obrazovnim ustanovama;
70. poziva na jačanje zaštite prava romske manjine, uključujući njihov pristup javnim uslugama, obrazovanju i zdravstvenoj skrbi; osuđuje trenutačnu segregaciju i diskriminaciju te manjine, a posebno romske djece u obrazovnom sustavu; naglašava nerazmjerno siromaštvo Roma; u tom kontekstu pozdravlja donošenje akcijskog plana za uključivanje Roma;

71. napominje da su osobe s invaliditetom, a posebno djeca, jedna od najmarginaliziranijih skupina u BiH; ponovno poziva BiH da osigura njihovu zaštitu te da izradi i usvoji strategiju deinstitucionalizacije, kojom bi se osobama s invaliditetom omogućio dostojanstven život u skladu s Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom, čija je potpisnica i BiH; ističe potrebu za jednakim pristupom potpori; žali zbog činjenice da se mnoga djeca s invaliditetom i dalje smještaju u ustanove;
72. poziva Federaciju BiH, entitet Republike Srpske i distrikt Brčko da izrade nacrt zakona o osiguravanju pravnog priznavanja roda na temelju samoodređenja, u skladu s praksom Europskog suda za ljudska prava i revizijom 11. verzije Međunarodne klasifikacije bolesti Svjetske zdravstvene organizacije, koja je stupila na snagu u siječnju 2022. i kojom se ističe depatologizacija transrodnih identiteta u svim područjima života;
73. pozdravlja napredak u izradi zakona na federalnoj razini koji bi istospolnim parovima omogućio pristup pravima na partnerstvo; potiče vladu da bez odgode izradi nacrt tog zakona; poziva entitet Republike Srpske i distrikt Brčko da također pokrenu postupke za izradu zakonskih rješenja za priznavanje istospolnih partnerstava, kako bi se istospolnim parovima omogućio jednak tretman po tom pitanju u cijeloj zemlji;
74. naglašava važnost nediskriminirajućeg, uključivog i kvalitetnog obrazovanja, među ostalim povećanjem uključivosti kurikuluma, uzimanjem u obzir kulturne i jezične raznolikosti, uklanjanjem nečinjeničnog sadržaja kojim se promiču podjele i poticanjem kritičkog razmišljanja; ponovno poziva na to da se hitno stane na kraj postojećej diskriminirajućoj praksi „dviju škola pod jednim krovom”, u skladu sa sudskim presudama; snažno preporučuje uključivanje pomirenja u obrazovni proces; poziva BiH da smanji administrativne prepreke za učenike i studente koji žele nastaviti obrazovanje u drugom kantonu ili entitetu;
75. prepoznaje ključnu ulogu civilnog društva u jačanju otpornosti demokratskih društava i procesa reformi; podržava intenzivnije sudjelovanje građana u forumima za oblikovanje politika, kao što je skupština građana BiH na razini cijele zemlje, te prima na znanje njezine političke preporuke; poziva vlasti da stvore povoljno okruženje za rad boraca za ljudska prava i aktivista civilnog društva te da sustavno osuđuju i kažnjavaju sve prijetnje, uznemiravanja, zastrašivanja i napade na njih, među ostalim i od strane političara i javnih ličnosti, kao i strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja usmjerene protiv njih; poziva na aktivan i otvoren dijalog s civilnim društvom i njegovo sudjelovanje u procesu integracije u EU;
76. poziva na jačanje zaštite i promicanja slobode okupljanja, udruživanja i izražavanja, među ostalim usklađivanjem zakona s europskim i međunarodnim standardima; osuđuje odluku vlade entiteta Republike Srpske da donese nacrt zakona o nevladinim organizacijama, čiji je cilj sužavanje prostora i aktivnosti civilnog društva i kojim se stvara rizik od kriminalizacije rada mnogih organizacija civilnog društva, pri čemu se osobe koje primaju međunarodna financijska sredstva označava kao strane agente; apelira na Narodnu skupštinu Republike Srpske da ne donese to zakonodavstvo;
77. ponavlja potrebu za solidarnim upravljanjem migracijama i azilom kojim se poštuju ljudska prava i međunarodno pravo, među ostalim i u ustanovama za zadržavanje, te za primjerenom, dostojanstvenom i pravednom raspodjelom prihvatnih kapaciteta diljem zemlje, uz učinkovito uključivanje aktera civilnog društva u odgovor u pogledu prihвата kako bi se osiguralo praćenje; konstatira da postoji potreba za suradnjom i

koordinacijom sa susjednim državama članicama EU-a; ističe načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja te zabranu nečovječnog postupanja pri vraćanju; prepoznaje kontinuirane napore za poboljšanje koordinacije na lokalnoj i međunarodnoj razini; pozdravlja otvaranje pregovora o sporazumu o poboljšanom statusu BiH s Agencijom za europsku graničnu i obalnu stražu (Frontex) i poziva na njihov pravovremen dovršetak kako bi se omogućila bolja zaštita i upravljanje granicama zemlje u skladu s temeljnim pravima i međunarodnim standardima; izražava žaljenje zbog i dalje prisutnih nedostataka u upravljanju migracijama i granicama unatoč značajnoj financijskoj potpori EU-a BiH te poziva na jačanje kapaciteta za odgovor na krizu; izražava ozbiljnu zabrinutost zbog navoda o nasilnom prisilnom vraćanju u BiH; naglašava potrebu za povećanjem transparentnosti i demokratskog nadzora pri dodjeli i provedbi fondova EU-a u tom području, posebno kad je riječ o fondovima koje provodi Međunarodna organizacija za migracije; zabrinut je zbog navoda o nezadovoljavajućim uvjetima prihvata u centru Lipa koji se financira sredstvima EU-a;

78. pozdravlja usvajanje Strategije za migracije i azil za razdoblje 2021. – 2025. i poziva BiH da brzo usvoji povezani akcijski plan; poziva BiH da unaprijedi brzinu, trajanje i kvalitetu postupaka azila, kao i životne uvjete i sigurnost u privremenim prihvatnim centrima;
79. potiče BiH da pojača svoje napore u borbi protiv prekograničnog kriminala, posebno trgovine ljudima i nezakonitim oružjem; naglašava potrebu za poboljšanjem osposobljavanja i kapaciteta granične policije i prima na znanje da je Komisija za tu svrhu 2022. dodijelila 5 milijuna EUR sredstava iz instrumenta IPA III;
80. poziva BiH da se u potpunosti uskladi s viznom politikom EU-a kako bi se osiguralo dobro vođeno migracijsko i sigurnosno okruženje;

Socioekonomske reforme

81. pozdravlja donošenje strategije za reformu upravljanja javnim financijama na svim razinama vlasti, Programa gospodarskih reformi za razdoblje 2023. – 2025., Nacrta zakona o proračunu i Okvirnog dokumenta o proračunu za razdoblje 2023. – 2025. te poziva na njihovu temeljitu provedbu; potiče vlasti da uspostave učinkovite sustave unutarnje kontrole, proračunsku transparentnost i održive proračunske mjere za državne institucije; prepoznaje pozitivan nastavak donošenja odluka na državnoj razini i pozdravlja poboljšanje kreditnih izgleda BiH nakon pravodobnog formiranja nove vlade na državnoj razini i dodjele statusa zemlje kandidatkinje;
82. potiče BiH da prednost da mjerama usmjerenima na rješavanje problema siromaštva, nejednakosti i socijalne zaštite, poboljšanje konkurentnosti i poslovnog okruženja, kao i na gospodarsku i socijalnu koheziju, poticanje gospodarske diversifikacije i usklađivanje zakonodavstva u području PDV-a i trošarina sa zakonodavstvom EU-a u tom području; nadalje potiče BiH da promiče digitalnu i zelenu tranziciju, da riješi problem neformalne ekonomije te problem nezaposlenosti i siromaštva, posebno među mladima, ženama i osobama u ranjivom položaju, kao što su stanovnici ruralnih područja, Romi, djeca i starije osobe; poziva na uspostavu odgovarajućeg institucionalnog i regulatornog okvira, uključujući nadzorne institucije, za bolje i depolitizirano upravljanje javnim sektorom;

83. hitno poziva na donošenje mjera za rješavanje problema kontinuirano visoke razine odljeva mozgova; poziva BiH da prione na rješavanje pitanja nezaposlenosti mladih, među ostalim provedbom politika i programa za promicanje zapošljavanja i poduzetništva; ističe važnost razvoja Garancije za mlade na zapadnom Balkanu, kao i važnost obrazovanja u promicanju socijalne uključenosti i gospodarskog razvoja te apelira na BiH da ulaže u obrazovanje i osposobljavanje;
84. pozdravlja pridruživanje BiH programu Obzor Europa i usvajanje programa Kreativna Europa za razdoblje 2021. – 2027.; pozdravlja potporu EU-a reformi zdravstvenog sektora u BiH u vrijednosti od 10 milijuna EUR te potporu EU-a jačanju zdravstvenog sektora BiH putem projekta „EU4Health”; pozdravlja punopravno članstvo BiH u Mehanizmu EU-a za civilnu zaštitu i pohvaljuje vlasti i građane BiH za njihovu brzu potporu građanima Turske i Sirije nakon potresa 6. veljače 2023.;

Energetika, okoliš, održivi razvoj i povezivost

85. pozdravlja Komisijin paket energetske potpore od 1 milijarde EUR u bespovratnim sredstvima EU-a za zapadni Balkan u svrhu prevladavanja energetske krize, uključujući neposrednu proračunsku potporu za BiH u iznosu od 70 milijuna EUR, kojim se pruža pomoć najugroženijim kućanstvima u ublažavanju učinaka rastućih cijena i podupire energetska učinkovitost u sektoru stanovanja i poslovnom sektoru; ističe da se krizni fondovi moraju namijeniti za podupiranje BiH na njezinu putu prema energetski učinkovitom sustavu koji je utemeljen na energiji iz obnovljivih izvora u skladu s planom REpowerEU; preporučuje veću integraciju BiH u europsko energetsko tržište, posebice u kontekstu potrebe za smanjenjem energetske ovisnosti o Rusiji, nakon pokretanja njezine opće invazije i agresivnog rata protiv Ukrajine; pozdravlja inicijativu Global Gateway za Transbalkanski koridor za prijenos električne energije i poziva na njezinu brzu provedbu;
86. potiče BiH da dovrši i donese ambiciozan, vjerodostojan i kohezivan energetski i klimatski plan za razdoblje 2021. – 2030.; ponavlja da BiH treba donijeti potrebno zakonodavstvo o plinu, električnoj energiji, obnovljivoj energiji i energetskoj učinkovitosti, u skladu s Ugovorom o energetskoj zajednici, zelenim programom za zapadni Balkan, paketom „Čista energija za sve Europljane” te drugim standardima i političkim ciljevima EU-a u području zaštite klime i energije, kao i da zajamči potpuno usklađivanje zakona na državnoj razini u cilju funkcionalnog energetskog tržišta;
87. naglašava važnost brzog povećanja diversifikacije izvora energije, u skladu s obvezama te zemlje u pogledu dekarbonizacije; potiče BiH da izbjegava i obustavi projekte u strateškim sektorima, uključujući energetske infrastrukture, kojima se povećava ovisnost zemlje o Rusiji i Kini; pozdravlja najavu vlade Federacije BiH da će odbiti prijedlog o alternativnom kineskom podugovaratelju za predložene radove na elektrani na ugljen Tuzla 7;
88. pozdravlja odabir Sarajeva da sudjeluje u misiji EU-a za 100 klimatski neutralnih i pametnih gradova do 2030., koja će dobiti 360 milijuna EUR iz sredstava programa Obzor Europa za razdoblje 2022. – 2023.;
89. poziva vlasti BiH da ubrzaju provedbu projekata u okviru Gospodarskog i investicijskog plana za zapadni Balkan, čime bi se zemlji omogućilo da smanji svoju ovisnost o fosilnim gorivima, promičući tako put prema dekarbonizaciji i pomažući u postizanju

ciljeva zelenog programa; naglašava da zelena i digitalna tranzicija te održiva povezivost predstavljaju pokretački čimbenik regionalne gospodarske integracije i integracije s EU-om;

90. potiče vlade entiteta u BiH da povećaju transparentnost sudjelovanjem javnosti i savjetovanjem s lokalnim zajednicama, znanstvenim stručnjacima i civilnim društvom u planiranju projekata; naglašava potrebu za poboljšanjem *ex-ante* sveobuhvatnih strateških procjena utjecaja na okoliš i usklađivanjem s odredbama procjena utjecaja na okoliš; naglašava važnost transparentnog i učinkovitog korištenja ulaganja;
 91. primjećuje pozitivne pomake u pogledu zaštite okoliša i pohvaljuje rad lokalnih organizacija za zaštitu okoliša i aktivista civilnog društva; poziva BiH da poveća uključivanje okolišnih pitanja u različite sektorske politike i pojača kazneni progon kaznenih djela protiv okoliša; potiče BiH da uspostavi strogu primjenu zakona i mjera za zaštitu okoliša kako bi se spriječio i smanjio utjecaj rudarskih istraživanja i rada rudnika na okoliš; poziva BiH da poveća broj i veličinu zaštićenih prirodnih područja te da očuva integritet postojećih nacionalnih parkova i drugih zaštićenih područja;
 92. duboko je zabrinut zbog onečišćenja rijeka; apelira na vlasti BiH da riješe problem onečišćenja tla i vode, zaštite svoje rijeke, među ostalim od štetnog učinka malih hidroelektrana, da se dodatno usklade s pravnom stečevinom EU-a o kvaliteti vode i zaštiti prirode te da znatno poboljšaju gospodarenje otpadom, među ostalim donošenjem strategije na razini cijele zemlje s posebnim naglaskom na mjerama u pogledu učinkovitosti resursa i kružnoga gospodarstva;
 93. potiče BiH da pokrene učinkovite programe zaštite i poboljšanja kvalitete zraka u vrlo onečišćenim gradovima u BiH, posebno u Sarajevu; u tom kontekstu pozdravlja činjenicu da je Vijeće ministara usvojilo inicijativu čiji je cilj smanjenje emisije onečišćujućih tvari u zrak i stakleničkih plinova iz grijanja stambenih zgrada i iz prometa; poziva BiH da također smanji prekogranično onečišćenje zraka;
 94. napominje da BiH treba uložiti dodatne napore u daljnje usklađivanje s pravnom stečevinom EU-a i njezinu učinkovitu provedbu u svim područjima prometa; ističe potrebu za poboljšanjem unutarnje i regionalne usklađenosti i povezanosti; podsjeća da su potrebne mjere za reformu povezanosti i usklađivanje s transeuropskom prometnom mrežom i transeuropskim energetske mrežama; pozdravlja europska ulaganja u cestovnu i željezničku infrastrukturu u BiH, posebno razvoj koridora Vc, koji će poboljšati gospodarsku razmjenu i povezanost u regiji zapadnog Balkana;
- o
- o o
95. nalaže svojoj predsjednici da ovu Rezoluciju proslijedi potpredsjedniku Komisije / Visokom predstavniku Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku, Vijeću, Komisiji, vladama i parlamentima država članica, Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, Vijeću ministara i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine, vladama i parlamentima Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i distrikta Brčko te vladama deset kantona Federacije Bosne i Hercegovine kao i Uredu visokog predstavnika.

